

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ
ПРОГРАМА
"НОВЕ ПРАВОСУДДЯ"

УКРАЇНСЬКИЙ
ЦЕНТР
ОЦІНЮВАННЯ
ЯКОСТІ ОСВІТИ

TIMIO
ТЕСТУВАННЯ ІННОВАЦІЙ МОНИТОРИНГ В ОСВІТІ

ТЗНПК

Тест загальної навчальної правничої компетентності

- Призначення й засади ТЗНПК
- Переваги впровадження ТЗНПК
- Характеристики ТЗНПК
- Приклади завдань ТЗНПК
- Довідкові джерела

Київ
2018

Призначення й засади ТЗНПК

ТЗНПК – це тестовий інструмент, що призначений для диференціації учасників тестування за рівнями сформованості в них загальної навчальної правничої компетентності (ЗНПК).

ЗНПК – це модифікований специфікою змісту навчання й професійної діяльності в правничій галузі різновид загальної навчальної компетентності (ЗНК), який має багатовимірну структуру, де ключовими є такі компетентнісні виміри, як **уміння мислити критично, аналітично й логічно**.

ЗНК – це особистісна характеристика, якої особа набуває в результаті діяльності впродовж життя й навчання (формального й неформального) і яка визначає її спроможність набувати й удосконалювати індивідуальну систему знань, умінь, навичок і цінностей, застосовувати її для вирішення особистісно й суспільно значущих проблем відповідно до загальноприйнятої системи цінностей в умовах життя в суспільстві сталого розвитку.

ЗНПК корелює із системою ключових компетентностей суспільства сталого розвитку, визначених Організацією економічного співробітництва й розвитку* й покладених в основу стратегій удосконалення національних систем освіти на компетентнісних засадах, програм міжнародних досліджень якості освіти тощо.

ЗНПК не може бути виміряна безпосередньо, тому ТЗНПК є інструментом опосередкованого вимірювання рівня сформованості ЗНПК.

Теоретичними засадами ТЗНПК є: теорія соціального конструктивізму (Л. Виготський); двофакторна теорія інтелекту (Р. Кеттелл); триадна теорія інтелекту (Р. Штернберг); теорія множинного інтелекту (Г. Гарднер).

Примітка:

*http://www.oecd.org/document/50/0,3746,en_2649_33723_11446898_1_1_1_1,00.html.

Переваги впровадження ТЗНПК

Упровадження ТЗНПК сприяє підвищенню якості системи відбору вступників на магістерські програми правничого спрямування за критеріями:

- **ефективності:** ТЗНПК у комплексі з предметними тестами з права й іноземної мови забезпечить вищі більш повною інформацією про вступника для прогнозу його успішності в навчанні, а отже, дасть можливість підвищити прогностичну валідність добору студентів;
- **справедливості:** ТЗНПК, на відміну від предметних тестів, вимірює особистісні характеристики, які формуються в результаті всіх видів навчальної й соціальної активності особи в житті, а отже, частково нівелює фактори профілю, місця й року закінчення бакалавріату, соціального стану родини тощо;
- **об'єктивності:** ТЗНПК, як і предметні тести з права й іноземної мови, є стандартизованим тестом, що проводиться на основі використання технологій ЗНО, завдяки чому мінімізуються ризики суб'єктивізму в оцінюванні вступників.

Упровадження ТЗНПК створює кумулятивний ефект при відборі вступників

Предметні тести з права й іноземної мови дають можливість оцінити вступників за рівнем опанування змісту навчальних предметів, а ТЗНПК – за рівнем сформованості здатності успішно навчатися за магістерською програмою з права як програмою підвищеної науково-теоретичної складності. Предметний тест з права і ТЗНПК системно відбивають потенціал вступника успішно навчатися, а в перспективі – професійно реалізовуватися в галузі юриспруденції.

Упровадження ТЗНПК сприяє становленню компетентнісної парадигми в системі правничої освіти

Галузь права є динамічною системою, що відгукується на актуальні суспільні зміни. Відповідно правнича освіта має в першу чергу формувати комплекс стійких компетентностей, серед яких і ЗНПК.

Загальні характеристики ТЗНПК

Тестування з використанням ТЗНПК є: *стандартизованим* (за рівнем уніфікації); *загальнодержавним обов'язковим* (за рівнем упровадження); *спеціальним* (за суб'єктом оцінювання); *норм-орієнтованим* (за співвідношенням із нормами чи критеріями); *компетентнісним* (за предметною спеціалізованістю); *бланковим* (за методом тестування); *закритим* (за формою завдань); *лімітованим* (за часом тестування); *швидкісним* (за інтенсивністю виконання тестових завдань); *блоковим* (за регламентацією часу роботи над тестом).

Структурні характеристики ТЗНПК

ТЗНПК складається з **трьох секцій**, що сукупно містять **30 тестових завдань**.

Час виконання ТЗНПК – **75 хвилин**. Час виконання тестових завдань однієї секції обмежений **25 хвилинами**.

Характеристика тестових завдань та їх оцінювання

Усі тестові завдання ТЗНПК однієї форми – завдання з вибором однієї правильної відповіді з п'яти запропонованих варіантів.

Завдання вважається правильно виконаним, якщо учасник обрав правильну відповідь і позначив її в бланку відповідей.

Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Таким чином, максимальна кількість тестових балів за виконання ТЗНПК – 30 балів.

Психометричні характеристики ТЗНПК

Складність тесту. Орієнтовне середнє значення складності ТЗНПК – 0,50, що відповідає розподілу тестових завдань за складністю для норм-орієнтованих тестувань.

Розподільна здатність. Середня розподільна здатність тестових завдань (дискримінативність) – 0,3–0,4, що є достатнім значенням для тесту, не спеціалізованого за предметною галуззю.

Змістові характеристики ТЗНПК

Зміст ТЗНПК відповідає Програмі ТЗНПК, яка визначає змістове наповнення тестових завдань у формі двох блоків:

1) **концептуально-поняттєвого**, що окреслює актуальні для ТЗНПК теоретичні поняття, розуміння сутності яких на базовому рівні є бажаним, але не обов'язковим для виконання тестових завдань тієї чи тієї секції;

2) **практично-діяльнісного**, що окреслює типові операції (уміння, навички, компетенції), які необхідні для виконання тестових завдань тієї чи тієї секції.

Секція 1. Критичне мислення

Мета тестових завдань цієї секції – виміряти здатність вступника ефективно застосовувати навички критичного мислення при роботі з великими за обсягом і складними за змістом текстами різної тематики. **Необхідність вимірювання** цього складника ЗНПК вступників зумовлена тим, що як навчальна, так і майбутня професійна діяльність правника передбачає критичне опрацювання значних масивів інформації, часто складної за структурою й суперечливої за змістом.

Завдання цієї секції стосуються трьох текстів (6 завдань до одного тексту обсягом 500–700 слів і 6 завдань до двох тематично пов'язаних текстів сумарним обсягом 600–1000 слів) і **охоплюють такі діяльнісні аспекти:**

- визначення теми, ідеї, логіки та ін.;
- розпізнавання інформації, яка явно стверджується або яка може бути введена з наведеної;
- виявлення значення або мети використання певних елементів у тексті;
- визначення взаємозв'язку даних;
- установлення принципів, які застосовуються, аналогій до тверджень або аргументації;
- з'ясування ставлення автора або інших суб'єктів до обговорюваного тощо.

Секція 2. Аналітичне мислення

Мета тестових завдань цієї секції – вимірювання здатності вступника аналізувати дані й правила оперування з ними задля визначення того, що є істинним або що може бути істинним. **Необхідність вимірювання** цього складника ЗНПК зумовлена тим, що вміння, потрібні для розв'язування тестових завдань на аналітичне мислення, аналогічні тим, які необхідні юристу для визначення, що і як має або може відбуватися в разі чинності нормативних приписів, правил, умов контракту або фактів справи тощо.

Завдання цієї секції стосуються трьох мікротекстів (у середньому до 150 слів), які описують певні ситуації й умови до них. До кожної з трьох ситуацій пропонується по три завдання, які передбачають застосування дедуктивного аналізу **за такими діяльнісними аспектами:**

- з'ясування того, чи задовольняють певні множини з визначеними відношеннями між елементами заданим умовам;
- конструювання варіантів множин, які задовольняють заданим умовам;
- визначення всіх варіантів множин, які задовольняють заданим умовам;
- установлення загальних властивостей всіх множин, які задовольняють заданим умовам тощо.

Секція 3. Логічне мислення

Мета тестових завдань цієї секції – виміряти здатність вступника аналізувати, оцінювати, доповнювати судження, міркування, аргументацію, викладені звичайною мовою. **Необхідність вимірювання** цього складника ЗНПК зумовлена значущістю для навчальної й професійної правничої діяльності стійких навичок аналізу й формулювання суджень, здійснення міркувань та аргументації.

Завдання цієї секції стосуються мікротекстів (у середньому до 120 слів) різноманітного змісту, узятих із наукових, публіцистичних та інших джерел. До кожного з мікротекстів пропонується одне завдання, яке передбачає актуалізацію **таких діяльнісних аспектів:**

- розпізнавання складових аргументації;
- визначення подібності й відмінності в моделях аргументації;
- побудова обґрунтованих умовиводів;
- знаходження аналогій;
- визначення точок розбіжностей різних міркувань;
- визначення впливу нових даних на аргументацію тощо.

Із прикладами ТЗНПК 2017 року можна ознайомитися за посиланням:

<https://bit.ly/2HvqyrA>

СЕКЦІЯ 1

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ

Кількість завдань – 12

Час виконання – 25 хвилин

Завдання 1–12 стосуються текстів. Відповідаючи на завдання, спиравтеся лише на інформацію з текстів, а не на відомості, які Ви, можливо, знаєте з інших джерел. Усі завдання мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких **ОДИН** правильний – тобто той, який найбільш точно й повно відповідає на питання. Правильний, на Вашу думку, варіант відповіді позначте в бланку А згідно з інструкцією.

Вчасно заповнюйте бланк відповідей!

Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк А. Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

Прочитайте текст і виконайте завдання 1–6

(цифри в дужках позначають номери абзаців).

(1) Мовне питання в новій Україні, схоже, утратило актуальність, і досвідчені західні політологи констатують наявний status quo – реальний безконфліктний білінгвізм.

(2) Проте прогрес у розв'язанні мовного питання половинчастий і не в змозі зняти конфлікт, який усе ж є:

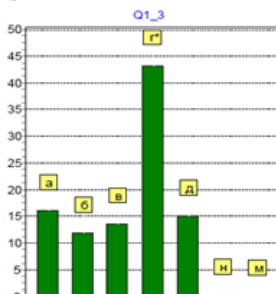
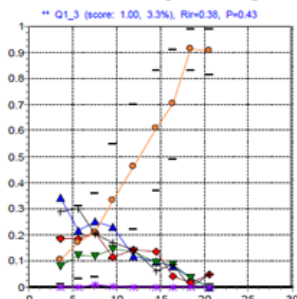
(5) Перше: будь-яка мова – це пов'язана з певною історичною традицією сума текстів, які були нею вимовлені, культурно артикульовані; це концентрований досвід поколінь, це думки й емоції, які в ній закарбувалися. Відмова, забуття – незворотна втрата безцінної інформації, тоді як гуманітар-

Завдання 3. Збереження до сьогодні питанням про можливість українців користуватися рідною мовою своєї гостроти свідчить про

- А захищеність у країні природних прав україномовних громадян.
- Б неухильне дотримання вимог елементарної справедливості.
- В сформованість у суспільстві належного ставлення до титульної нації.
- Г уразливість права україномовних українців бути собою.
- Д надійний ступінь захищеності українського суверенітету.

Правильний варіант відповіді - Г.

Психометричні характеристики завдання 3

Q1_3 data table

Вар	Кон-во	%%	Ср.балл	Ст.отк	Корр
а	250	16.00	9.65	3.27	-0.19
б	191	11.85	10.72	3.13	-0.05
в	220	13.65	10.32	3.28	-0.10
г*	696	43.18	12.82	3.49	0.38
д	244	15.14	9.61	3.27	0.00
н	3	0.19	7.67	1.15	-0.04
м	0	-	-	-	-

СЕКЦІЯ 2

АНАЛІТИЧНЕ МИСЛЕННЯ

Кількість завдань – 9

Час виконання – 25 хвилин

Завдання 13–21 стосуються ситуацій і наборів умов до них. Для виконання деяких завдань доцільно використовувати графіки, діаграми тощо. Усі завдання мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише ОДИН правильний. Правильний, на Вашу думку, варіант відповіді позначте в бланку А згідно з інструкцією.

Вчасно заповнюйте бланк відповідей!

Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк А. Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

Прочитайте опис ситуації та умов до неї й виконайте завдання 13–15.

Ситуація № 1

Режисер одного з українських талант-шоу планує програму виступів шести учасників, а саме гумориста, жонглера, ілюзійніста, піаніста, співака й танцівника. Він має вибудувати програму з огляду на такі умови:

- 1) гуморист не може виступати останнім і повинен виступати відразу після ілюзійніста;
- 2) піаніст не може виступати ані безпосередньо перед виступом співака, ані відразу після цього;
- 3) ілюзійніст має виступати після жонглера;
- 4) танцівник повинен відкривати шоу.

Завдання 15. (одне з 3 завдань тесту до наведеної ситуації №1)

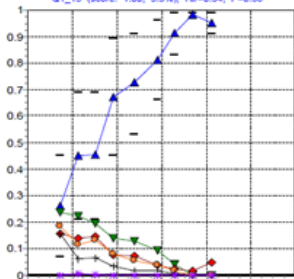
У якому рядку вказані артисти, кожен із яких може виступати останнім у програмі?

- А піаніст і співак
Б піаніст та ілюзійніст
В піаніст і жонглер
Г піаніст і гуморист
Д піаніст і танцівник

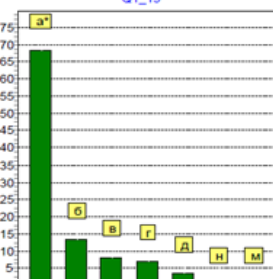
Правильний варіант відповіді – А.

Психометричні характеристики завдання 15.

** Q1_15 (score: 1.00, 3.3%), Rn=0.34, P=0.68

Q1_15

Q1_15 data table

Вар	Кол-во	%%	Ср.балл	Ст.отк	Корр
а*	1102	68.36	12.06	3.53	0.34
б	213	13.21	9.70	3.14	-0.16
в	129	8.00	9.46	3.30	-0.14
г	113	7.01	9.27	3.09	-0.15
д	53	3.29	8.75	3.41	0.00
н	2	0.12	7.00	1.41	-0.04
м	0	-	-	-	-

СЕКЦІЯ 3

ЛОГІЧНЕ МИСЛЕННЯ

Кількість завдань – 9
Час виконання – 25 хвилин

Завдання 22–30 стосуються міркувань, викладених у мікротекстах. Для виконання завдань варто виходити з позиції здорового глузду, спираючись лише на інформацію, подану в мікротекстах. Усі завдання мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких **ОДИН** правильний – тобто той, який найбільш точно й повно відповідає на питання. Правильний, на Вашу думку, варіант відповіді позначте в бланку А згідно з інструкцією.

Вчасно заповнюйте бланк відповідей!
Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк А. Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

Прочитайте мікротексти й виконайте завдання 22–30.

Завдання 27. *Нейробіолог:* Здатність запам'ятовувати й здатність забувати є двома комплементарними властивостями людського мозку, важливою функцією якого є забезпечення адаптації людини до змін у навколишньому середовищі з метою виживання індивіда. При цьому обидві здатності є значущими.

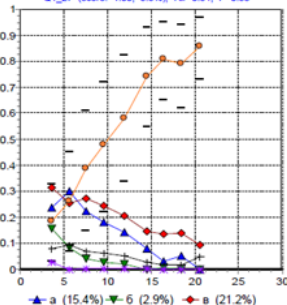
Яке судження, якщо воно істинне, найкраще підтверджує думку *нейробіолога*?

- А** Діти краще виконують творчі завдання, ніж дорослі: дитина у віці до 10 років може навчитися вільно спілкуватися кількома мовами, а для дорослих вивчення навіть однієї іноземної мови пов'язане в більшості випадків із неподоланими труднощами.
- Б** Обсяг пам'яті людини дозволяє запам'ятати всі дані, якими оперують сучасні пошукові інформаційні системи типу Google.
- В** Мозок дорослих перевантажений пам'яттю пережитого, що заважає критично сприймати нове, тому він намагається підлаштовувати нове під накопичені раніше стереотипи, що призводить до слабоумства, яким страждає 90 % людей у похилому віці.
- Г** Мислення творчих людей системне: вони критично опрацьовують усю доступну їм інформацію, розвиваючи й удосконалюючи світогляд, при цьому не важлива інформація витісняється з пам'яті.
- Д** Зниження мозкової активності може бути спричинене гіподинамією: як показали дослідження, знерухомлення пацієнтів на чотири години призводить до зниження їхнього мозкового тонусу й сповільнення реакцій тварин на наступні чотири доби.

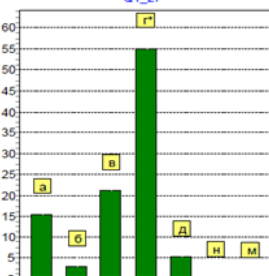
Правильний варіант відповіді – Г.

Психометричні характеристики завдання 27.

** Q1_27 (score: 1.00, 3.3%), R_{tt}=0.34, P=0.55

Q1_27

Q1_27 data table

Вар	Кол-во	%%	Ср.балл	Ст.отк	Коеф
а	248	15.38	9.58	3.16	-0.19
б	46	2.85	7.93	3.11	-0.16
в	341	21.15	10.38	3.42	-0.12
г*	887	55.02	12.33	3.48	0.34
д	85	5.27	9.80	3.28	0.00
н	5	0.31	9.20	4.49	-0.03
м	0	-	-	-	-

Нормативно-правові джерела

1. Про проведення у 2016 році як експерименту вступних випробувань під час вступу на основі ступеня бакалавра на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 081 «Право» з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання [Електронний ресурс] : розпорядження № 121-р від 27.01.2016 / Кабінет Міністрів України. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/121-2016-%D1%80>.
2. Щодо проведення у 2016 році як експерименту вступних випробувань під час вступу на основі ступеня бакалавра на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 081 «Право» з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання [Електронний ресурс] : наказ № 409 від 08.04.2016 / МОН України. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0409729-16/paran14#n14>.
3. Положення про проведення у 2016 році як експерименту вступних випробувань під час вступу на основі ступеня бакалавра на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 081 «Право» з використанням організаційно-технологічних процесів здійснення зовнішнього незалежного оцінювання [Електронний ресурс] : наказ № 500 від 12.05.2016 / МОН України. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0760-16/paran12#n12>.
4. Про затвердження деяких нормативно-правових актів з питань прийому на навчання до закладів вищої освіти [Електронний ресурс] : наказ № 1378 від 13.10.2017 / МОН України. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1397-17#n17>.
5. Про затвердження деяких нормативно-правових актів з питань організації та проведення вступних випробувань для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти в 2018 році [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/z0448-18>.

Інформаційні джерела

1. Тест на знання законодавства (професійний тест) для кандидатів на керівні посади у місцевих прокуратурах (1-й етап конкурсу) // Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. — 2015. — № 11—12. — С. 56—68.
2. Тест на загальні здібності для кандидатів на керівні посади у місцевих прокуратурах (2-й етап конкурсу) // Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. — 2015. — № 11—12. — С. 68—79.
3. Концепція зовнішнього незалежного оцінювання із загальної навчальної правничої компетентності для проведення у 2016 році як експерименту вступних випробувань під час вступу на основі ступеня бакалавра на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 081 «Право» // Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. — 2016. — № 4—5. — С. 7—20.
4. Специфікація тесту загальної навчальної правничої компетентності (ТЗНПК) // Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. — 2016. — № 4—5. — С. 21—24.
5. Тест із загальної навчальної правничої компетентності // Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. — 2016. — № 4—5. — С. 25—37.
6. Обґрунтування відповідей до завдань апробаційного ТЗНПК // Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. — 2016. — № 6. — С. 41—48.
7. Експеримент із проведення вступних випробувань для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 081 «Право» з використанням організаційно-технічних процесів зовнішнього незалежного оцінювання (результати виконання ТЗНПК (тесту загальної навчальної правничої компетентності) // Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. — 2016. — № 7—8. — С. 29—84.
8. Тест здібностей SAT (Reasoning Test SAT™) для вступу до університетів США (за матеріалами буклета з підготовки до тесту SAT у 2008 році) (частини 1, 2) // Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. — 2009. — № 5; № 6. — С. 33—38; С. 21—42.
9. Вакуленко Т.С. Світовий досвід використання тестів здатностей при вступі до ВНЗ // Т. С. Вакуленко // Вивчаємо українську мову та літературу : наук.-метод. журн. — 2012. — № 12 (304), квітень. — С. 35—37.